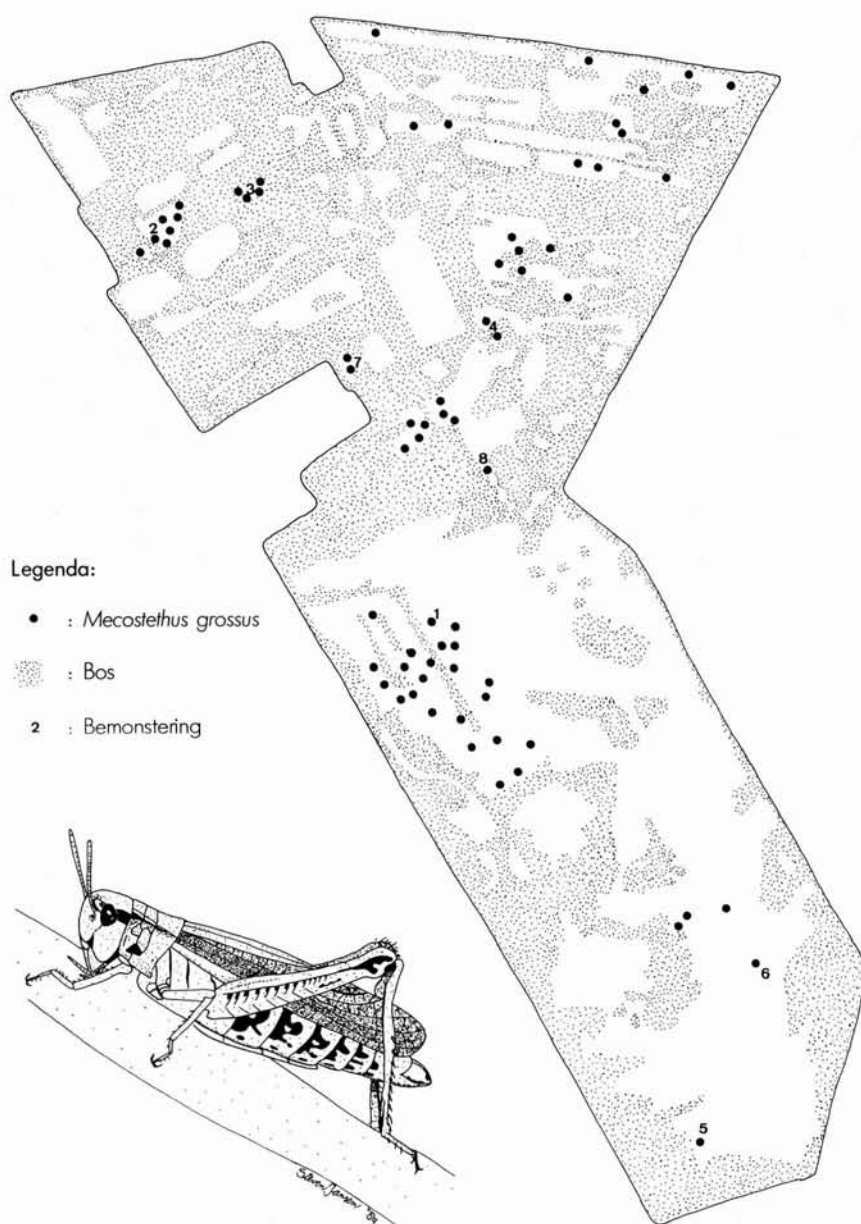

Figuur 5. Detailkartering Mariagepeel en Horsterdriehoek. De nummers verwijzen naar het vegetatieoverzicht in tabel II. In tabel II zijn ook de resultaten van het sprinkhanenonderzoek vermeld.

SUMMARY

DISTRIBUTION, ECOLOGY AND MANAGEMENT OF THE LARGE MARSH GRASSHOPPER (*MECOSTETHUS GROSSUS* L.) (ORTHOPTERA, ACRIDIDAE) IN LIMBURG

During the last decennia the large marsh grasshopper has become a rare and endangered species in the province of Limburg. In only eight nature reserves the authors have found this beautiful grasshopper. The large marsh grasshopper has a very distinct habitat. It occurs on moist heathland and grassland.

The paper ends with some guide lines as a basic form of management for this insect.

LITERATUUR

- BELLMANN, H., 1985. Heuschrecken. Melsungen, Neumann - Neudamm.
- BROWN, V.K., 1983. Grasshoppers. Cambridge, Cambridge University Press; Naturalist's Handbooks 2.
- DECLER, K. Voorkomen, ecologie en beheer van de Moerasprinkhaan (*Mecostethus grossus* L.) in België. in prep.
- DECLER, K., R. DEVRIESE & K. HOFMANS, 1983. Sprinkhanen; met sprongen achteruit. Natuurreservaten 11 (4): 27-31.
- DUIJLM, M. & G. KRUSEMANN, 1983. De krekels en sprinkhanen in de Benelux. Kon. Ned. Natuurhist. Ver. Amsterdam; Bibl. nr. 34.
- HARZ, K., 1960. Geradflüger oder Orthopteren (Blattodea, Mantodea, Saltatoria, Dermaptera) in: Die Tierwelt Deutschlands, deel 46. Jena, Gustav Fischer Verlag.
- INGRISCH, S., 1983. Zum Einfluss der Feuchte auf die Schlüpfzeit und Entwicklungsdauer der Eier mitteleuropäischer Feldheuschrecken. D. Entomol. Zeitschr. N.F. 30 (1-3): 1-15.
- LÖRZ, P. & H. & J. CLAUSNITZER, 1988. Verbreitung und ökologie von Sumpfschrecke (*Mecostethus grossus* L.) und Sumpfgrashüpfer (*Chorthippus montanus* Charp.) im Landkreis Celle. Beitr. Naturk. Niedersachsens 41: 91-98.
- MARCHAND, H., 1953. Die bedeutung der Heuschrecken und Schnabelkerfe als Indikatoren verschiedener Graslandtypen. Beitr. Entomol. 3 (1/2): 116-163.
- RÖBER, H., 1951. Die Dermapteren und Orthopteren Westfalens in ökologischer Betrachtung. Abh. Landesmus. Naturk. Münster Westf. 14 (1): 3-60.
- TILMANS, J., 1980. De Orthoptera (Sprinkhanen en krekels) en Dictyoptera (Kakkerlakken) van Limburg, deel 1. Natuurhist. Maandbl. 69 (1): 9-15.

KORTE MEDEDELINGEN

TIJDSCHRIFTEN (OUDE JAARGANGEN)

Bij het Publicatiebureau zijn nog een aantal oude jaargangen en losse nummers verkrijgbaar van diverse tijdschriften. Natuurlijk heeft dit aanbod vooral betrekking op het Natuurhistorisch Maandblad, maar ook enkele andere tijdschriften zijn voorradig. Onder-

staande lijst geeft een indruk van de voorraad. Tevens is de richtprijs aangegeven waarvoor de publicaties gekocht kunnen worden.

Natuurhistorisch Maandblad

Complete jaargangen: 1933 t/m 1939, 1950 t/m 1959, 1963 t/m heden.
Losse nummers: vanaf 1928 (niet alle nummers voorradig).

Richtprijs: Jaargangen f 35,—. Losse nummers f 5,—.

Het Vogeljaar

Complete jaargangen: 1972 t/m 1986. Jubileumnummer 1974, geen andere losse nummers.

Richtprijs: Jaargangen f 15,—. Jubileumnummer f 10,—.

Nederlandse Bosbouw tijdschrift
Complete jaargangen: geen.

Losse nummers: 1969 t/m 1977 (op enkele na, voorradig).

Richtprijs: Losse nummers f 4,—.

De Zwerver (in Gods vrije Natuur)

Complete jaargangen: 1954 t/m 1960 (origineel gebonden).

Losse nummers: 1954 t/m 1956 (niet compleet).

Richtprijs: Jaargangen: f 25,—. Losse nummers: f 2,—.

In Weer en Wind

Eerste jaargang, 1937: compleet m.u.v. nrs 1 en 4.

Richtprijs: totaal pakket (10 nummers): f 40,—.

Natuur en Landschap

Complete jaargangen: 1955 t/m 1976. Losse nummers: 1965 t/m 1976 (enkele exemplaren).

Richtprijs: Jaargangen: f 20,—. Losse nummers: f 3,—.

De Natuurgids

Complete jaargangen: 1971 t/m 1980, 1984 t/m 1987.

Losse nummers: 1967 t/m 1970 (enkele exemplaren).

Richtprijs: Jaargangen: f 15,—. Losse nummers: f 2,—.

Limburg Landschap

Complete jaargangen: 1973 t/m 1987 (m.u.v. de nummers 4 uit de jaren 1985 en 1987). De serie is voor de rest compleet vanaf de begindatum van uitgifte. Richtprijs: totaal pakket (54 nummers): f 75,—.

Genoemde tijdschriften kunnen alleen schriftelijk besteld worden bij het Publicatiebureau (adres zie binnenzijde omslag). Per omgaande vindt verzending plaats, waarbij de nota wordt toegevoegd. Uiteraard kan alleen maar geleverd worden zolang de voorraad strekt.

M. LENDERS-MARTENS

NIEUWE GEOLOGISCHE OVERZICHTSKAARTEN VAN ZUID-LIMBURG EN OMGEVING NU COMPLEET

Zuid-Limburg en de aangrenzende gebieden heeft een complexe geologische ontwikkelingsgeschiedenis. Het maakt dit gebied tot een in vele opzichten uniek stukje Nederland.

Over relatief korte afstanden treedt een grote verscheidenheid van gesteenteformaties aan de oppervlakte. Naast gesteenteformaties uit het Devoon en Carboon, die deels meer dan 300 miljoen jaar oud zijn, komen ca. 65 mil-

joen jaar oude kalkstenen voor uit het Boven-Krijt. De Maas bracht een dik grindpakket bestaande uit gesteenten uit de Vogezen en de Ardennen en in de twee laatste ijssteden werd het gebied bedekt met een dik pakket vruchtbare löss.

Delfstoffen en fossielen in deze gesteentelagen trekken reeds vele eeuwen onze belangstelling. Zo trokken met name de fossielen uit de kalkstenen van Valkenburg en de St.-Pietersberg bij Maastricht reeds vroeg veel belangstelling. Ook de ondergrondse winning van mergelblokken en kalk in Valkenburg, Meerssen en Maastricht mocht zich in een brede belangstelling verheugen van wetenschappers en leken, getuige de vele handschriften die in de ondergrondse doolhoven worden aangetroffen.

De delfstoffen in de Limburgse bodem hebben reeds een rijke geschiedenis achter de rug. In het Land van Rode en Luik werden reeds vele eeuwen steenkolen gedolven en sinds de oudheid werd in het land van Moresnet gegraven naar erts, waaronder lood, zink en zilver.

Om aan de vraag naar toegankelijke en begrijpelijke, maar wel verantwoorde informatie en documentatie tegemoet te komen werd door de Rijks Geologische Dienst reeds in 1971 een eenvoudige geologische overzichtskaart van Zuid-Limburg uitgegeven op de schaal 1:100.000. Deze kaart is reeds enkele jaren uitverkocht.

Tevens kleefden aan deze kaart nog enkele nadelen: de jongste gesteenteformaties zoals löss en rivierafzettingen ontbraken op deze kaart, terwijl de sobere topografische ondergrond ook niet bevorderlijk was voor de oriëntatie.

De uitgifte van een drietal nieuwe geologische overzichtskaarten, uitgevoerd in vierkleurendruk op de schaal 1:50.000 komt aan deze bezwaren tegemoet.

De geologische informatie is intussen zo omvangrijk geworden dat omwille van de duidelijkheid en leesbaarheid de informatie over drie kaarten is gespreid:

kaart 1: de Pre-Kwartair kaart

Deze kaart bevat alle informatie over geologische afzettingen ouder dan het Kwartair.

kaart 2: de Oppervlakte kaart

Hierop zijn alle formaties weergegeven die aan de oppervlakte voorkomen (Devoon t/m Holoceen).

kaart 3: de Afzettingen van de Maas
Op deze kaart wordt het door de

Maas geschapen terrassenlandschap weergegeven.

Met het verschijnen van kaart 3 is de serie nu compleet en en heeft de gebruiker de beschikking over de complete geologische informatie van Zuid-Limburg en het aangrenzende Belgische en Duitse grensgebied.

Tevens verstrekken de kaarten informatie over groeven, geologische monumenten, musea enz.

Momenteel wordt de hand gelegd aan een uitvoerige toelichting op deze kaarten die voorzien wordt van talrijke foto's, tekeningen, beschrijvingen van de geologische afzettingen en een aantal excursieroutes. Deze toelichting zal nog voor het einde van 1990 verschijnen.

De kaarten zijn verkrijgbaar bij de boekhandel en talrijke VVV-kantoren in Zuid-Limburg of rechtstreeks bij de Rijks Geologische Dienst te Heerlen of Haarlem.

De prijs bedraagt f 10,— per kaart. Bij toezending per post worden verzendkosten in rekening gebracht.

PETER W. BOSCH & WERNER M. FELDER
(samenstellers)
RIJKS GEOLOGISCHE DIENST
District Zuid, Kantoor Heerlen
Voskuilenweg 131
6416 AJ Heerlen
tel.: 045-763730

DIA-LEZINGEN MILIEUGROEP VOEREN

De MILIEUGROEP VOEREN verzorgt in het voorjaar van 1990 weer een aantal dia-lezingen:

- 1) vrijdag 19 januari: "Orchideeën" door M. Caillau;
- 2) vrijdag 16 februari: "Muurplanten" door B. Graatsma;
- 3) vrijdag 16 maart: "Vogelgeluiden en levenswijze van vogels" door Gabriëls;
- 4) vrijdag 6 april: Dia-Varia, een vrije dia-avond. Iedereen is welkom om eigen natuur-/landschapsdia's te tonen.

Alle bijeenkomsten vinden plaats in "De Swaen" te 's-Gravenvoeren en beginnen steeds om 20.00 uur.

Voor nadere informatie (of aanmelding als lid) kunt U terecht bij het secretariaat, gevestigd bij:

LIEVE RAMAEKERS-VOS
Dorpsstraat 3i
3792 Sint-Martensvoeren
tel.: 041-810647 (België)

THEMANUMMER "HUID EN HAAR"

De redactie van het tijdschrift voor zoogdierbescherming en zoogdierstudie "Huid en Haar" stuurde de redactie een exemplaar van aflevering 2 & 3 (8ste jaargang, najaar 1989). Een extra nummer, gewijd aan het thema "zoogdieren in de Oostvaardersplassen". In niet minder dan 12 artikelen worden een aantal grote zoogdieren besproken waarvan de mogelijkheid tot introductie wordt overwogen. Het gaat hier om het Edelhert, de Eland, de Bever, het Wilde zwijn, Wolf, Lynx en Otter. Het introduceren van soorten, of het nu gaat om zoogdieren, amfibieën,

reptielen, vlinders of plantesoorten in (natuur)gebieden waar zij zonder hulp van de mens niet zouden kunnen komen, is op dit moment een "hot item" in de natuurbeschermingswereld. In dit "Huid en Haar"-nummer wordt het een en ander op een rijtje gezet. Het losse nummer kost f 14,— (of Bfr. 375) en is te verkrijgen bij het secretariaat van "Huid en Haar", Marxstraat 7, 6941 CK Didam, tel. 08362-21082.

H.H.

OEVERZWALUWEN-KOLONIE IN MERGELGROEVE

Van Luck Walschot, Place du Roi Albert

21, 4498 Eben-Eymael (gem. Bassen-ge) ontving de redactie een aantal bijzondere dia's, waarvan wij er een tweetal hierbij in zwart-wit reproduceren. Ze geven een beeld van een oeverwaluwen-kolonie in de mergelgroeve "Marnebel" te Eben-Eymael.

De directie van deze mergeexploiterende firma heeft het afgraven van dat deel van de wand waar de kolonie zich bevond in de voorzomer van 1989 stopgezet en met afgraven gewacht totdat de koloniebewoners in het najaar vertrokken waren.

Toch wel een aardige geste.

H.H.

BOEKBESPREKING

WATERPLANTEN EN WATERKWALITEIT

F.H.J.L. BLOEMENDAAL & J.G.M. ROELOFS (redactie). K.N.N.V., 1989. 189 blz., ill., reg., ISBN 0169-5355. Prijs: f 42,—. Te bestellen door het overmaken van voornoemd bedrag op giro 13028 t.n.v. Stichting Uitgeverij K.N.N.V., Burg. Hoogenboomlaan 24, 1718 BJ Hoogwoud. Leden K.N.N.V. en N.H.G.L. krijgen korting.

Aan dit boek liggen diverse onderzoeken ten grondslag die in het afgelopen decennium aan het Laboratorium voor Aquatische Oecologie van de K.U. Nijmegen zijn uitgevoerd. Een belangrijke bijdrage levert het onder leiding van J. Roelofs uitgevoerde verspreidingsonderzoek. Tijdens dit onderzoek werden meer dan 600 wateren verspreid over heel Nederland onderzocht, waarbij een groot aantal fysisch-chemische parameters gemeten werden, zowel in het water als in de onderwaterbodem. Op basis

van dit onderzoek zijn onder gecontroleerde omstandigheden in het lab experimentele studies verricht. Het gevolg van dit alles is dat er op dit moment een aanzienlijke hoeveelheid kennis bestaat over de samenhang tussen waterplanten en hun omgeving. In het voorliggende boekwerk is deze kennis gebundeld. Men kan zonder overdrijving stellen dat wat dit betreft het boek zijn weerga in Nederland en daarbuiten niet kent. Hoe nuttig zou een dergelijke kennis over de terrestrische planten niet zijn. Helaas is het inzicht in de samenhang tussen deze groep planten en de fysisch-chemische milieufactoren nog zeer beperkt en wordt er in Europa nog steeds te veel nadruk gelegd op de aanzienlijk minder accurate vegetatiekunde en de daaruit voortvloeiende inzichten. Het boek bevat dertien hoofdstukken. In de eerste vier hoofdstukken staan de waterplanten zelf centraal. Zij dragen de titels: Structuur van waterplanten en hun vegetaties; de invloed van waterplanten op hun omgeving; relaties tussen waterplanten en

andere organismen (menige relatie wordt summier behandeld) en overlevingsstrategieën van waterplanten. In de hoofdstukken vijf tot en met twaalf worden de relaties tussen fysisch-chemische omgevingsfactoren en waterplanten in beeld gebracht. Enkele titels: Anorganische koolstof; trofie; waterverharding en waterverzuring. Het dertiende hoofdstuk behandelt belangrijke beheersaspecten.

Het boek is bedoeld voor "professionele aquatische oecologen, studenten, waterbeheerders en de geïnteresseerde natuurliehebber". Getracht is "de tekst helder te schrijven, zonder het gebruikelijke jargon - overigens zonder enige concessie aan de wetenschappelijke inhoud". Dit moge zo zijn, maar de geïnteresseerde natuurliehebber zonder op zijn minst een middelbare schoolopleiding met enige jaren scheikunde zal met sommige hoofdstukken behoorlijke moeite hebben.

J. CORTENRAAD en